

GAZETA NARODOWA Y OBCA.

Sine ira & studio, quorum causas procul habeo.

C. Tacit.

Z WARSZAWY W SOBOTĘ DNIA 2. KWIETNIA ROKU 1791.

Sejmya seymowa d. 29. Marca. W zagajeniu swoim P. Marszałek seym: uprasza prowincye, aby poruczone sobie dzieło rozkładu województw, ziem i powiatów, wraz z oznaczeniem miast, a w nich mieysc do seymikowania, podać do ogłoszenia raczyły. P. *Stroynowski Wołyński.* „Z woli prowincyi mojej, trzymający pióro na sejsy prowincjonalney *małopolskiej*, donoszę nayprzod: = iż prowincya *małopolska*, mając na baczeniu ustawę *Nayjaś: Stanow*, pomnażającą liczbę posłów do osób 68. uchwaliła 54. mieysc do seymikowania, aby nie więcej, ani mniej na każdym seymiku, jak tylko 2. posłów wybieranych było; *powtore* = że poselsi do kandydacyi, nie koniecznie *respective* samego powiatu, ale *respective* województwa, uważaną będzie. —

Czyta P. *Sekretarz* rozkład ten dla prowincyi *małopolskiej*, województw, ziem, i powiatów, z oznaczeniem miast, a w nich mieysc do seymikowania. —

P. *Suchodolski Kądz: Radomski.* „Z woli reprezentantów województwa *Sandomirskiego*, aby obywatele ziemi *Stężyckiej* nie byli obowiązani jeździć na seymik do *Radomia*, wnoszę ostrzeżenie, aby ziemia *Stężycka* zachowaną była przy seymiku swoim w kościele farnym w *Stężycy*. — Cały rozkład, powyżey przeczytany, jako z mocy prawa dopełniony, w prawo zamieniony zostaje.

P. *Gorski Rożański.* „Z mocy instrukcyi ziemi mojej, za uciśnioną szlachtą, *Sieluńską* zwaną, nad którą proboszczowie *Płockcy* przywłaszczyli sobie jurysdykcyę, wniosem dawniey projekt celem rozpoznania wzajemnych praw i przywilejów, a tym samym przyspieszenia im sprawiedliwości; o podniesieniu więc tego, jako już przez deputacyę konstytucyjną roztrącanego, upraszam. — Czyta P. *Sekretarz* ten projekt w *Rosławach*: — *Gdy Szlachta w Xieście Mazowiec: ziemiach Łomżyńskiej, i Rożańskiej, w parafiach Sielunskiej, Gąsawskiej, Górawskiej, i Rzekunskiej, osiadłości swe Ziemskie mająca, zanoszą skargi przeciwko proboszczom Płockim, iż ci z ukrzywdzeniem równości Szlacheckiej, przywłaszczają sobie jurysdykcyę nad niemi usiłują, i tę okoliczność już konstytucya roku 1776. objęła; Przeto dla rozpoznania wzajemnych praw, i przywilejów, wyznaczamy deputacyę z osób N. która w tej okoliczności opinię swoją do nas Stanów przyniesie. — Jednomyslna na przeczytany dopiero projekt zachodzi zgoda, i z woli *Nayjaś: Pana, P. Mniszech Marsz: W. K.* do składu tej deputacyi nominuje osoby z Senatu porządkiem prowincyow. JJPP. *Bystrzanowski* Kądz: *Malogoskiego. Malachowski* Wdę *Mazow: i Chrapowickiego* Kądz: *Mściław: — P. Marszałek Seymowy z prowincyi małopolskiej wezwał JJPP. Straża Sandom: i Suszczyńskiego Lubelsk: z prowincyi wielkopolskiej Glinke Rożań: i Zielinjskiego Nursk: — Xże Marsz: Konf: Lit: wezwał JJPP. Butrymowicza Pińsk: i Kublickiego Inflant:**

P. *Olizar Wołyński.* „Otoczeni jesteśmy zewsząd siłami mocarstw; kraj nasz, ze wszystkich stron jest otwarty; a wojsko, choćby do zamierzoney stutysieczney liczby dokompletowanym zostało, nie można mniemać, aby było dostarczającym ku obronie; temi uwagami powodując się województwo *Wołyńskie*, zaleciło nam posłom swo-

im, aby odnowione były popisy wojewódzkie, dawnemi „prawami wskazane; w celu dopełnienia rozkazu tego, oddaję projekt. — Czyta ten projekt P. *Sekretarz in ordine* deliberacyi. —

P. *Głiszczyński Poznański.* „Rozładne i nie uprzedzone „przekonywa mnie zastanowienie, że jeżeli chcemy stanowiąc „wi szlacheckiemu wolność na zawsze zabezpieczyć: jeżeli „chcemy dać wzrost miastom, one zaludnić, w ich mieszkaniach „wzbudzić chęć stania się użytecznymi ovczyni „źnie, czy to przez handel, czy przez fabryki i rękodzie „ła; należy uczynić stan mieyski interesowanym do wolnej „konstytucyi narodu naszego. Trzeba *Nayjaś: Stany* dla „dostąpienia tych ważnych zamiarów wyjąć mieszczan, z „pod uciążliwej Starostów jurysdykcyi; prawo *neminem cap-* „*ptivabimus*, do stanu tego rozciągnąć; pozwolić zasiada „nia w kommissyach tych, w których o miastach i ich in „teressach stanowi się; wolność nabywania i posiadania dóbr „ziemskich, do miast koronnych rozciągnąć, naostatek dać „im moc wysyłania swoich reprezentantów na seymy z mo „cą decydowania w materyach, miast dotyczących się, i han „dlowych: w tym celu upraszam o podniesienie i decyzję „projektu, przezemnie podanego. —

P. *Niemcewicz Inflant:* „Nic zaiste N. S. ani wielkim świat „łom wafzym, ani prawdziwej gorliwości większego w oczach „świata dać nie może świadectwa, jak to, że się zastanawia „cie nad materyą, którą moc odwiecznych uprzedzeń, i ciąg „długi niedbałego rządu, obcą, iż tak rzekę, obradom naszym „uczyniły. — Część znaczna mieszkańców *Rzpltey*, zaufana „w wafzey sprawiedliwości i w wafzych światłach, z ufzono „waniem przynosi przed was dawne swe prawa; prawa, „które ciemność wieków zatarała, a które powrócić zosta „wiono było wafzey mądrości, tak, jak zostawiono było „dzielnemu dusz wafzych męstwu ofwobodzić i dźwignąć „ovczynę. — Proźby miast, w projekcie deputacyi zawarte, „wspierają się jedne na dawnych prawach, drugie na spra „wiedliwości, i powszechnym kraju całego pożytku, tak da „lece, iż uskuteczniając proźby miasta, zabezpieczacie nay „trwałszym sposobem istotne całego kraju pożytki. Nie bę „dę się długo zastanawiał nad żadaniami miast; macie ie w „projekcie wyłożone; znajduję je sprawiedliwe; należy im „oddać to, co mieli warowanym dawnemi prawami; nale „ży im udzielić to, czego sprawiedliwość i pożytek kraju „całego wymaga — Żadają, ażeby sami przez siebie sądzić „się mogli: żeby ich wyłamać z uciążliwej częstokroć sta „rostów jurysdykcyi; we wszystkich wolnych krajach, to „jest jedno z naybliższych prawideł, że każdy obywa „tel przez równych sobie obywateli sądzonym jest; w ten „czas z usnością przystępuje do sądu, odchodzi od niego „bez rozpaczey i żalu. — Uderza was, że reprezentantów Two „ich w stanach mieć pragną, nie pragną nic nowego; pra „gną powrócenia praw dawnych; widzimy ich reprezentan „tów na zjazdach, traktatach, seymach; widzimy ich pod „pisanych na tym ważnym i świętym dwóch narodów zje „dnocze-

„dnoczeniu: to jest na *Unii*. Chwalemy zawsze ustawy „przodków naszych; tu jest pole, nie tylko je chwalić, ale „okazać, że je szanować umiemy. Wszakże reprezentanci, „ci, w interesach tylko handlowych, w podatkach, ich „tyczących się, wspólnie z nami radzić mają; nie mówisz „za nimi najooczywistszą sprawiedliwość? Przypuście na „moment: żeby rząd nasz, był tak niedoskonały, iżby Król, „albo senat tylko z Królem, nakładali na was podatki; „niebyłoby to dla was najrozsądniejszą niesprawiedliwością? nie- „wołałobyście, że na was bez was, nakładają ciężary? Jak- „że to, co dla was byłoby nieznośnym, nie ma być przy- „krym obywatelom stanu mieszyńskiego? — W pozwoleniu kupo- „wania dóbr, które to pozwolenie mają już mieszczanie W. „X. Lit: i miasta *Krakowa*, nie widzę nic szkodliwego, i „owszem korzyści dla kraju: pomnoży się przemysł, roz- „krzewi się ekonomika krajowa, przywiążą się bogaci lu- „dzie do kraju, wniędą kapitały; bo nie tak nieprzywiązuje „człowieka, jak własność kawałka ziemi. — Wolność służe- „nia w wojsku, i dosługiwania się w nim stopniów wyż- „szych, nie pojmuję, jak im bronioną być może; wszakże „odwaga, męstwo, i zdatność, nie są przywiązane do stanu, „ani do imienia; ale albo są udziałem przyrodzenia, albo „skutkiem wychowania, pracy, i nauki? Każdy człowiek „mieć je może; niechże każdy, jak prędko jest zdatnym, „ma prawo bronić ojczyznę swoją, i za nią umierać. W za- „dnym wolnym i rozładnie rządzonej kraju, zaśladze, cno- „cie, zdatności, niepowinny być do nagrody zamknięte „wrota; częstokroć ludzie, których my nazywamy bez uro- „dzenia, ratowali i wstawiali ojczyznę swoją. Nikt nie wie, „czym był ojciec *Washingtona*; ani, kogo *Franklin* dziadem „swoim liczył; ale każdy wie, i potomność wiedzieć będzie, „że *Washington* i *Franklin* oswobodzili *Amerykę*. Związek, „które mają *assessorie*, *kommissary skarbowe*, i *policji* z „stanem mieszyńskim, gdy w *assessorii* sprawy mieszyńskie są- „dzą się, a *kommissary skarbowe* i *policji*, czuwają jedna „nad handlem i *rekordelem*, druga nad porządkiem w mia- „stach, natura tych magistratur wymaga, ażeby dla infor- „macyi i nie mylnych rozrządzeń, mieli w łonie swoim z sta- „nu tego osoby. N. S. czyli zważemy na dawne ich przy- „wileje, czy na sprawiedliwość, czy na potrzeby kraju; „wszystko nas przekonywa, że losu, i miast i mieszczan, zo- „stawić nie możemy takim, jakim był dotąd. Rzućcie tyl- „ko oczy na rozrzucone w kraju naszym, nie miasta, ale „miast ruiny; na ich upadek, ubóstwo, zaniedbanie wszelkie- „go przemysłu; gruzy ich, wstydlivy i żałosny wystawiają „widok w oczach przejeżdżającego cudzoziemca, coż so- „bie o rządzie i sprawiedliwości naszej pomyśli? I wy, „którzy dźwigacie *Rzplę* z niesławy, nikczemności i upad- „ku, zechcecież zostawić w upadku i nikczemności tyle ty- „sięcy mieszkańców, tyle miast, które powinny być źród- „łem przemysłu i bogactw waszych, i kraju ozdobą? — Nie „zapewne, wasza sprawiedliwość, wasze światło, a nade- „wszystko wasza przezorność, każą mi się inaczej spozdie- „wać: znacie zapewne potrzebę przywiązania ich i do rzą- „du, i do świętych praw wolności; niech razem z nami „bronią ich. A jeśli by, co niech Bóg odwróci, w nieszcze- „śliwych, czyli to zewnętrznych napaściach, czyli zamie- „szaniach krajowych, tyran jaki chciał nas uciskać; niech „przywiązani do ojczyzny, rządu, i praw, bronią ją ra- „zem z nami; niech otrzymają wszystko od *Rzplę*, żeby „się już niczego od jednej osoby spodziewać nie mogli: lu- „dzie, nie mogą być przywiązani do rządu, tylko wtenczas, „kiedy rząd szczęśliwymi ich czyni. Daymy im prawa, któ- „reby ich własności, ich osoby, ich wolności, zabezpiecza- „ły; a uyrzycie, że ze wszystkich części świata, przyjdą

„mieszkańcy cisnąć się pod siodło wasz rząd, poczciwi, prze- „myślni, i pracowici; przyjdą i zaludnią rozległe stepy, i „tyle miejsc, bagnami i krzewą okrytych, których ręka „ludzka nie tknęła; przyjdą, i wprowadzą do was kunsztu „i rzemiosła, które wy drogą od cudzoziemców okupujecie. „N. S. w ręku jest każdego z was, zaludnić, i z bogactw „kraj swój, albo go też ubogim na zawsze zostawić; ja „przekonaniu memu i gorliwości o pożytki kraju mego za- „dosyć uczynilem: *Duo modo hac opto; unum: ut moriens* „*populum polonum liberum relinquam; alterum: ut ita cuique e-* „*veniat, ut de republica quisque mereatur.*

P. *Leżeński Braci*: Jeżeli wzięliśmy na siebie obowiązek „ulepszenia stanu ojczyzny; jeżeli od władzy tylko naszej „zależy, aby każdy mieszkaniec tej ziemi wolny był „szczęśliwy, i kosztował swobod, sobie właściwych; coż „jest wstrzymującego kroki nasze? przemówmy do ludu, „do nas garnącego się to wszechmocne słowo: *bądźcie szczę-* „*śliwymi!* a znajdziemy w sumieniu naszym spokojność, „gdy przez oddanie właściwych swobod ludowi mieszyńskiemu, „zobaczymy w miastach, pomnożenie handlu, wzrost fabryk, „i *rekordelem*, bogactwo kraju, zgoda szczęśliwość całej oy- „czyzny.” —

X *Kossakowski Biskup Insl*: jako prezydent na seji prowincyi „Lit: wnosi projekt rozkładu województw, ziem, i powiatów w „teyże prowincyi, z oznaczeniem miast, a w nich miejsc „do sejmikowania. — Liczba miejsc do sejmikowania, jest 34. „a w każdym z tych miejsc, dwóch posłów będzie obieranych, „tak, jak w *Małej Polsce*. — Czyta P. Sekretarz ten rozkład.

X *ze Marszałek Konf*: Lit: „Nie tamuję przeyscia roz- „kładu wniesionego; tę tylko czynię uwagę: — Wyrzekło „prawo, że wykraczający na sejmiku, powinien być ka- „rany oddzielnie w sądach ziemskich tego województwa, „gdzie sejmik; a w rozkładzie miejsc do sejmikowania, dla „exulantkich sejmików *Insulantkich*, widzę oznaczone mia- „sto *Ilukstę* w *Kurlandyi*. Xięstwo to, znam być osobnym „rządzającym się prawem, nie placącym podatku *Rzplę*, nie zna- „jące ziemstw ani trybunałów; a przeto nie widzę, gdzieby oby- „watel sejmikujący w *Ilukstce*, odpowiadać był winien, „za przestępstwo przeciwko sejmikom.” — P. *Zieliński Nurki* „Do poparcia dopiero uczynionego wniesienia, tę szczegul- „niejszą mam pobudkę, że nie wiem, jaka będzie w *Ilukstce* „xięga ziemianka, prawem ustanowiona? gdzie, i przez kogo „utrzymywana? — P. *Siwicki Trocki*: „Zgodną z prawem wi- „dzieć w *Ilukstce* lokacyą dla sejmików *Insulantkich*; bo znam „podległą prawu *Rzplę* *Kurlandya*; znam nadto licznymi „prawami porównane prerogatywy szlachty *Kurlandzkiej* z „szlachtą *Polską*; i dla tego, nie tylko jestem za oznacze- „niem miejsca do sejmikowania w *Ilukstce*, ale nadto pra- „gnę, aby szlachta *Kurlandzka*, tak do sejmikowania, jako „i do kandydacyi przypuszczoną była, i w xięgę ziemianką „wpisywała się.” — P. *Krzucki Wołyń*: „Zgadza się chętnie na „przypuszczenie szlachty *Kurlandzkiej*; ale zarazem pragnę, „aby i powiat *Piltyński*, do równych prerogatyw należał. — „X. *Kossakowski Biskup Insl*: „Buduje mnie, wniesienie J.W. *Tro-* „*ckiego*, i znam być godną rzeczą przypuszczenie, tak do „sejmikowania, jako i kandydacyi szlachty *Kurlandzkiej*; „ale uważałbym być derogacyą prawom i przywilejom, „temu xięstwu służącym, gdyby tylko do partykularnego „sejmiku powiatowego za należne uznane było. Rozumiał- „bym przeto: aby rozkład wniesiony, z takim, jaki w so- „bie opis zajmuje, przechodził; a gdy wyznaczone depu- „tacye, tak dla weyrzenia w prawa i przywileje szlachty „*Kurlandzkiej*, jako i powiatu *Piltyńskiego*, przyjdą do Sta- „nów z opinią; wtedy w woli ich będzie, osobne dla nich „oznaczyć miejsca do sejmikowania. —

P. Marszałek seym: „Jeżeli wniesienie dopiero uczynione, „podobna się Nayjaś: Stanom; tohym obwieścić deputacyą, „wyznaczoną do weyrzenia w prawa powiatu *Piltyńskiego*, „aby na następujący piątek wystawiła opinią swoją? — Za- „chodzi na to zgoda. — *Sejśya* solwowana na czwartek. —

Sejśya seymowa d. 31. Marca. Zagajona do materyi inter-
ressów zagranicznych, w celu doniesienia przez deputacyą,
interessa zagraniczne sprawującą, o stanie terażniejszy politycznym,
oraz negocyacyi handlowey między Rzpltą i za-
granicznemi mocarstwami; trwając, *semotis arbitris* do późney
pory, solwowana została w kontynuacyi tychże materyi na
dzień następujący.

Odpowiedź na list Króla Francuzkiego z zalecenia Stanów.

Litteras Tuas Rex serenissi-
me, quibus de voluntate Tua
mittendi ad nos novum Legatum,
cum plena agendi potestate in
locum G. Henin viri optime de
Regno Poloniae meriti Universos
Reipublicae ordines certiores
facis, cum grati animi sensu &
maxima, quae Majestati tuae de-
betur observantia, accepimus.
Eas in pleno consiliorum confes-
su legendas curavimus, lectas
magna animorum voluptate
exceptas vidimus. In iis quip-
pe Universa Gens Polona clare
perspicit, quanto illam amore
ac benevolentia Rex Serenissi-
me prosequeris, quanta amici-
tiae societatisque conjunctio il-
lam inter & nationem Gallicam
intercedat. Nulla certe rerum
ac temporum vicissitudo hos
mutuos sensus labefactare potuit.
Nunc vero cum Supremi Nu-
minis praesidio feliciter re-
rum suarum statum reflorescere
Respublica nostra videt, nihil
illi jucundius, nihil ad com-
moda & ornamenta sua optatius
accidere potest, quam antiquae
societatis ac foederum rationes
amicitiaeque vincula tecum Rex
Serenissime cumque natione
tua renovare arctiusque con-
stringere. Nihil certe arden-
tius a Deo optimo maximo pre-
camur, quam ut Te quem tan-
tis virtutibus ornatum, tot cu-
ris ac laboribus populi causa
dies noctesque deditum prin-
cipem novimus, diu incolumem
fortunae Galliae federatarum na-
tionum solatio servet.

Accipe grato animo Rex Se-
renissime hanc universorum Rei-
publicae ordinum amoris erga
te, observantiae ac reverentiae
testificationem, eosque mutua
semper benevolentia amplecti
perge.

Z Wenecyi d. 24. Lutego. Już dawniej czytaliśmy w pi-
smach publicznych, iż jest partya w *Stambule*, która przez
matkę *Sultana* stara się o wyjednanie pokoju. Rzeczą jest
prawdziwą: iż ci, którzy przez podejścia i tajemne intry-
gi, interesa wyrabiać i systemy przewracać przyzwyczaili
się, i dziś przez kanał kobiet wyjednać tego szukają. Wie-
my, iż matki cesarskie wiele zawsze wpływu miały do in-
teressów publicznych; dzisiejsza, usilnym wdawaniem się do

*List, którym Królu Nayjaś-
niejszy, o zamiśle wystania
do nas Pełnomocnego Ministra
na miejsce Urodzonego Henina
męża ku Państwu naszemu do-
brze zaśluzonego, zgromadzone
Rzpltey Stany uwiadamić ra-
czył, z najwyższą wdzięczno-
ścią z winnym Majestatu Two-
go poszanowaniem odebraliśmy.
Czytany on był w zgromadze-
niu Stanów z największą i po-
wzszeczną serc czułością przyje-
ty. Z tey bowiem odezwy ja-
wno Narod Polski poznaje z ja-
ką W. K. Mość ku niemu przy-
chylnością i życzliwością jest.
jak wielki między nim a W. K.
Mcią i narodem Francuzkim
przyjaźni i sprzymierzenia zwią-
zek zachodzi. Żadna zaśle-
pota i okoliczności przemiana
wzajemnego tego przywiąza-
nia osłabić nie mogła. Lecz
teraz gdy pomyślniejszy stan
rzeczy swoich za obobliwą Nie-
ba — pomocą odradzający się
Rzplta nasza widzi, nie dla niej
przyjemniejszego, nie do ozdoby
pożytków jej pożądanego zda-
rzyć się nie może: jako dawney
przyjaźni, dawnego sprzymie-
rzenia związku z Tobą Królu
Nayjaśniejszy, z Narodem Two-
im odnowić i ściślej umocować.
Naygoręcej my Naywyższego
Boga prosimy, żeby Ciebie,
którego tak wielkimi cnotami
znakomitym, tylu pracom i sta-
ranom dla ludu swego dni i no-
ce poświęcającym Królem zna-
my, długo w zdrowiu, ku szczę-
ściu Francyi, ku pociesze przy-
jaźny Narodów zachować ra-
czył. — Przyjmij Nayjaśniejszy
Królu miłym i uprzejmym
sercem to wszystkich Rzpltey Sta-
nów przyjaźni, uszanowania, i
poważenia dla siebie oświadcze-
nie, abyś w wzajemnym przy-
wiązaniu trwać raczył, prosimy*

nich, tak już syna swego cesarza znużyła, iż ją oddalił z *Sera-
ju*, i do starego pałacu, zwanego *Eskei Seray*, gdzie wdowy
niebofszczyka cesarza zamykają, przesłał. Spodziewają się
od momentu oddalenia jej, większego i pospiechu i porząd-
ku w rzeczach publicznych. Nie nie może dać większego
dowodu stałości charakteru *Selima III.* jak że uszanowanie
i miłość synowską, dobru kraju politycznym poświęcił wzglę-
dom. Też listy z *Stambulu* donoszą: iż *Sultan*, jak naywie-
kszego dokłada starania, ażeby na przyszłą kampanią wo-
yśko jego do 400.000. pomnożone było; uczynione już są
wszystkie przygotowania do utrzymania i zapłacenia one-
go. Przydają: iż niewiele w tym zachodzi trudności; gdyż
nominowanie na urząd *W. Wczyra*, sławnego przez expedy-
cyą swoją w *Bannacie Jusuf Basy*, wszystkie cesarskie roz-
kazy łatwemi w wykonaniu czyni. W rzeczy samej potwier-
dza się: iż na samo imię tego wielkiego człowieka, który
z nieblichaną prędkością z *Bośni* do *Szumli* przybył, za-
pisana z różnych prowincyi młodzież, a nawet i ci, którzy
zapisanymi nie byli, sami się uzbrają, i z ochotą pod
wodztwo jego idą. Widzieć ztąd można, jak wiele w *Tur-
czek* i tak jak i gdzie indziej, zawisło na takim wodzu, który
przez reputacyą charakteru, przezorność i szczęście, zaufa-
nie w kraju zyskać sobie umie, i okazuje się człowiekiem,
na którego stałości i dobrej woli polegać można. Ludzie,
ślepo biegają, skoro tylko przekonani są, że dobrze pro-
wadzonymi będą.

Z Rzymu d. 5. Marca. Pierwsze familie w tey stolicy
Colonna, Doria, Borghese, i Barberini, jak naywspanialsze
czynią przygotowania do przyjęcia dworu *Neapolitańskiego*.
pod czas jego tu pobytu. Kapucyni z *Francyi*, prosili *Ojca*
S. ażeby im w stanach papieżkich raczył dać schronienie;
lecz *ojciec S.* odpowiedział: niech siedzą we *Francyi*, losu
tam swego oczekują, i drugim skromności i posłuszeństwa dają
przykład. — Wypadek w tych dniach dekret na zbiegłego *Xcia*
Chigi, za przedsięwzięte otrucie kardynała *Carandini*; wy-
stępnym, pozbawiony został majątku i urzędów, i na wieczne
skazany więzienie. — Kawaler *Hieronim Rudolphi*, który przez
lat 17. żył w *Bononii* jak człowiek pocziwy, popełnił po-
tym w tamiecznym banku kradzież sztuką, która prawie
wszelkie pojęcie ludzkie przechodzi. Po 23. miesięcznym
więzieniu, d. 26. przeszłego miesiąca, publicznie był ściętym.

Z Wiednia d. 12. Marca. Król *Neapolitański* dnia wczoraj-
szego wyjechał. *W. Neustadt*, gdzie jest szkoła rycerska, ma
się dwa dni zabawić; cesarz i królowa *neapolitańska* pojutrze
wybierają się w drogę, jeżeli słabość arcyksięcia *Ferdynan-
da* nie przeszkodzi temu. Arcyksiążę *Leopold Wojewoda Wę-
gierski* prosto za niemi do *Wenecyi* jedzie; mówią: iż xiąż-
że ten ma sobie zaślubić, jedną z xiężniczek *Medyolańskich*
lub *Parmiejskich*. — Listy z *Szysłowy* donoszą: iż tak *Baron*
Herbert posel cesarski, jako też ministrowie dworów pośrze-
dnicznych, oczekują jeszcze na kuryerów. Xiążę *Potemkin* i
Graf Suwarow odjechali do *Petersburga*; w nieprzytomności
ich, xiążę *Repnin* ma nad woyskiem komendę. *Włoszczyzna*
aż pod *Szeret*, osadzona jest woyskiem *Austryackim*, z drugiey
zaś strony stoi woysko *moskiewskie*; toż woysko opasało *Brat-
łów*; garnizon częste z fortocy czyni wycieczki, i z tey
przyczyny regimenta oblegające pomnożonemi zostały. —
Lubo *milord Elgin* posel *angielski* miał ztąd wyjechać, zda-
je się jednak, że tu zabawi, oczekując na koniec negocyacyi,
które im bardziey czas, rozeymu między *turkami* i *austryą*
zbliża się, tym bardziey się mnożą i trudnemi do ułożenia
okazują.

Z Strażburga d. 6. Marca. Obranie biskupa departamen-
tu tutejszego odprawilo się z porządkiem i spokojnością.
Obierający świeccy i duchowni, katolicy i lutrzy, udali się
Cc 2 wszyscy

wszyscy razem do katedry, śpuchali mszy ś. i z równą pobożnością wzywali pomocy i błogosławieństwa sprawcy najwyższego. Wybor padł na P. *Brendel*, męża z cnot i światła powszechnie znajomego; elekcyja ta zakończyła się śpiewaniem *Te Deum*, przy biciu dzwonów, tak w kościołach katolickich, jako też i protestanckich.

Z *Bruxelli* d. 14. *Marca*. Spokojność nie jest jeszcze tyle przywróconą w tych prowincjach, ileby życzeń należało. W wielu miastach krwawe zachodzą kłótnie, między obywatelami i żołnierzami. W *Antwerpii* powiększony garnizon, z przyczyny licznych partyzantów *Van der Neta*, którzy na granicach *Hollenderskich* zaczęli się także okazywać. Kommissarze do ustanowienia granic między *Niderlandem Austryackim*, i *Hollenderskim* już są wyznaczeni.

Z *Paryża* d. 14. *Marca*. Zgromadzenie narodowe, czyli *Seym Francuzki*

Na sefii dnia 11. P. *de Broglie*, imieniem deputowanych z *Alzacji*, doniósł: iż rozlana wieść, jakoby książę *Kondusz* z 8000. wojska *Landau* miał wziąć, była fałszywa. Przy tej okoliczności doniesiono: iż tameczne granice strzeżone są przez 15,000. wojska linjowego, a 50,000. *alzackiej* gwardyi narodowej, które na każde skinienie są w gotowości. Na sefii dnia 12. czytano listę posłów i rezydentów za granicą, którzy już wykonali przysięgę; doniesiono przytym: iż dla zbytney odległości nie ma uwiadomienia, czyli posel będący w *Stambule*, też już wykonał przysięgę, i że pisanie do kardynała *de Bernis* w *Rzymie*: iż jeżeli bez żadnego warunku przysięgi wykonać nie zechce, będzie mu naznaczony następcą. P. *Bouche* wniósł: ażeby dla oszczędzenia kosztów, niektórych rezydentów odwołać, ale mu odpowiedziano: iż kraj nigdy na tym nie traci, kiedy się u obcych pilnuje, i że raz już wyznaczono 6. millionów 300,000. liwrów na departament spraw zagranicznych, która to summa nie zmniejszy się, choćby nawet niektórych odwołano ministrów. Ustanowiono potym, iż kassa nadzwyczajnych dochodów zapłacić ma: 1mo kosztu stanu i Króla od r. 1790. 2do bilety zawiadowców floty, którym nakazana już jest zapłata: 3tio wexle na zamorskie ofady; 4to reskrypta; 5to części biletów, asygnacyów, i reskryptów, które skarb publiczny zapłacił — Podano wiele projektów względem sukcesyów zapisów i testamentów; ustanowiono tylko, iż odtąd zupełna zachowana być ma równość, w działach sukcesyów *ab intestato*, bez różnicy płci wieku &c. Rozrządzenia wyłączające córki od sukcesyi, zniesione na zawsze. Ośmiu więźniów, którzy w *Tuilleris* pistoletów złożyć nie chcieli, wypuszczeni są na wolność. P. *Camus* doniósł: iż w przeszłym tygodniu spalono za 6. millionów asygnatów. Postanowiono upraszać Króla, ażeby 14,000. strzelby między żołnierzy na granicy będących rozdać kazał. Gdy liczba oskarżonych i przytrzymanych osób do 1800. wynosi, wyznaczono 6 trybunałów, składający się każdy z 7. osób, które procesa oskarżonych od 25. Stycznia rozstrządać mają, do każdego z tych trybunałów, Król po jednym kommissarzu wyznaczyć ma. — P. *André* doniósł: że minister spraw zagranicznych powiedział mu: iż nic bynajmniej nie wie o wszystkich rozlanych wieściach, jakoby somiedzi nasi coś nieprzyjacielskiego przeciwko nam knowali. P. *Montmorin* uwiadomił zgromadzenie narodowe: iż właśnie znajduje się w negocjacyach z książętami niemieckimi, którzy w *Alzacji* posiadają lenności, mianowicie zaś z książęciem *Biponckim*, książęciem *Wirtemberskim*. Biskupem *de Basel* &c. przydał: iż posel nasz w *Wenecyi* P. *Bombelles*, przysięgi nie chciał wykonać, i mieysce swe złożył; tudzież, że kardynał *de Bernis* ma być odwołany, skoro tylko Król ozdrowieje.

Dnia 11. *Marca* P. *Lessart* minister skarbowy, prezentował Królowi nowych administratorów departamentu. P.

Rochefoucault prezes tej administracyi, uczynił rzecz do Króla w ten sposób: „Miłościwy Panie! urządzenie departamentu *paryzkiego*, pomnożyło liczbę urzędników publicznych, „którzy podlegli są W. K. Mci, jako najwyższemu praw „wykonawczowi. Nie między monarchą i miłością ludu, „konstytucya nasza umieściła pośredników, ale ustanowio- „ney władzy należało dać wykonawców; naród wybie- „rając ich, przydał do mocy Królewskiej, najsilniejszą „moc usności, uważa ją jak najmocniejszą zasadę wol- „ności publiczney. Jeżeli nie ma prawdziwey władzy tyl- „ko w zjednoczeniu wszystkich sił państwa do jednego ce- „lu; jeżeli nie ma rządu trwałego, tylko ten, gdzie prawo „w swojej exekucyi zachowuje całą siłę i wolą powszechną, „która go utworzyła, nie mogą być prawdziwe prawa, „tylko dla narodów wolnych. Tron miał dotąd blask zwo- „dniczy, dziś na niewzruszonych spoczywa zasadach. Ogro- „mne drzewo, zaśnania cieniem swoim wielką rozległość: „głębokie korzenie jego rozciągają się daleko, obejmując „ściśle wieczne i nieporuszone skały: żeby go zwalić, trze- „baby ziemię całą przewrócić. Taki jest miłościwy Panie „obraz władzy Królewskiej, w tej konstytucyi, którą sam „przyjąłeś w ten czas, kiedy cię wodzem narodu uznała. „Nie masz części narodu, któryby nie miał swoich urzędni- „ków, swoich sędziów, swojej siły publiczney, i jeżeli rzecz „może, swej części życia i ruchu; każda z tej części w roz- „maitych postaciach, łączy się z najwyższą wykonawczą „władzą. Siła taż sama powtarza się wszędzie: będzie nie- „zniszczoną, jak żywioły, z których się składa. Przedtym „władza Królewska zamykała się w jednym pałacu, dziś „królestwo całe okrywa.” — Król, odpowiedział stołownie do prawideł, z którymi zawsze żyć się daje; to jest z jedney strony poświęcenia siebie samego wolney konstytucyi swoich poddanych, z drugiej przywiązania do spokoyności publiczney. „Zukontentowaniem i czułością, mo- „wił Król, odbieram wyrazy sentymentów W Panów, jestem „w rzeczy samej i będę zawsze podporą wolności, i czu- „nym stróżem konstytucyi, która ją zabezpiecza; niewątpię, „iż wszelkimi siłami będziecie mi W Panowie pomagać, w „utrzymaniu spokoyności publiczney, bez której nie masz „ani szczęścia dla ludu, ani wolności, ani konstytucyi. „Spodziewam się, iż urządzenie departamentu paryzkiego, „stanie się prawdziwą epoką powrotu porządku i uszanowa- „nia, winnego prawom.

Wczoray rano na przedmieściu S. Antoniego znalaziono przybitą kartę, w której zapraszano lud tegoż przedmieścia, ażeby na dzień 14 zebrał się, udał się do domu P. *de la Fayette* i powieścił go; gdy wcześniej wzięto już środki do zapobieżenia temu, spodziewać się należy, iż żadne nowe zamieszanie nie wyniknie ztąd w *Paryżu*. — P. *Narbonne*, szambelan ciotek królewskich, przybył tutaj z potwierdzeniem nowiny, iż Panie te już do *Chambery* przybyły. Wjeżdżając do *Sabaudyi*, znalazły straż honoru, od Króla *Sardyńskiego* przyślaną. Wprzód już 400. robotników uprzętało drogi od śniegu; pięć dni zabawić tylko mają w *Chambery*, trzy w *Turynie*. Skąd prosto do *Rzymu* pojedą. Wczoray odprawia się elekcyja biskupa *Paryzkiego*. P. *Gobel*, deputowany w zgromadzeniu narodowym, biskup *de Lidda*, suffragan i wikaryusz biskupstwa *de Basel*, znaczną większość głosów, metropolitą i biskupem *Paryżkim* obrany. Wczoray 7. biskupów w Kościele oratorii poświęcono. — Król ma się lepiej; uważano, iż podczas choroby Monarchy, P. *d'Orleans* nie pokazywał się u dworu. — P. *de Court*, kawaler orderu S. *Ludwika*, zatrzymany w *Thulleries* za to, że miał przy sobie kordelas, wypuszczony na wolność. — Wiadomość w piśmie publicznym dawniej umieszczona, jakoby P. *de la Fayette*, miał być wyznaczonym od Króla, dozorcą domu jego, okazuje się być fałszywą. —